

3. Чомахашвілі О.Ш. Адміністративно-правове регулювання охорони прав на промислові зразки в Україні: дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.07. Ірпінь, 2008. 216 с.
4. Закон України від 17 січня 2002 р. №2953-III «Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів господарювання, пов'язаної з виробництвом, експортом, імпортом дисків для лазерних систем зчитування» URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2953-14>.
5. Митний Кодекс України від 13 березня 2012 р. № 4495-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>.
6. Колпаков В.К., Кузьменко О.В., Пастух І.Д., Сушенко В.Д. та ін. Курс адміністративного права України: підручник / За ред. В.В. Коваленка. К.: «Юрінком Інтер», 2012. 808 с.
7. Закон України від 23 грудня 1993 р. «Про авторське право і суміжні права» № 3792-XII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>.
8. Запорожець І.Г. Адміністративно-правові засади управління у сфері охорони прав на об'єкти інтелектуальної власності: дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.07. Х., 2006. 205 с.
9. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 р. № 8073-X. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/80731-10/paran3896#n3896>.
10. Закон України від 7 червня 1996 р. «Про захист від недобросовісної конкуренції» № 236/96-ВР. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236/96-%D0%B2%D1%80>.

УДК 342.9

ФУНКЦІОНАЛЬНЕ ПРИЗНАЧЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРОЦЕСУ В НАЦІОНАЛЬНІЙ СИСТЕМІ ЮРИДИЧНИХ ПРОЦЕСІВ

Гуть Неля Юрївна,

кандидат юридичних наук, доцент

кафедри конституційного права

(Київський національний університет

імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна)

У роботі розкривається сутність проблем, які гальмують розвиток досліджень функціонального призначення адміністративного процесу в системі юридичних процесів України. Пропонується авторське бачення видів юридичного процесу в Україні та розкривається роль адміністративного процесу, що він відіграє в системі юридичних процесів України. Акцентується увага на тому, що функціональне призначення адміністративного процесу в системі юридичних процесів залежить від визначення змісту юридичного процесу. Обґрунтовується думка, що зміст юридичного процесу слід пов'язувати, по-перше, з правозастосовною діяльністю, по-друге – з розглядом і вирішенням юридичної справи, по-третє – з детальною правовою регламентацією діяльності компетентних суб'єктів щодо розгляду і вирішення юридичної справи. На цій підставі пропонується виділяти два види юридичного процесу: юрисдикційний (конституційний, цивільний, господарський, кримінальний, адміністративний) і неюрисдикційний (інтерпретаційний). Стверджується, що функціональне призначення адміністративного процесу полягає в охороні суспільних відносин, у контролі

діяльності суб'єктів владних повноважень та в захисті прав, свобод і інтересів осіб у сфері публічних правовідносин.

Ключові слова: адміністративний процес, адміністративне судочинство, функції адміністративного процесу, функції адміністративного судочинства.

FUNCTIONAL ASSIGNMENT OF THE ADMINISTRATIVE PROCESS IN THE NATIONAL SYSTEM OF LEGAL PROCESSES

Hut Nelia Yuriivna,

Candidate of Legal Sciences, Associate

Professor of the Constitutional Law

Department (Taras Shevchenko National

University of Kyiv, Kyiv, Ukraine)

The paper reveals the essence of the problems that hamper the development of research on the functional purpose of the administrative process in the system of legal processes in Ukraine. The author's vision of the types of the legal process in Ukraine is proposed and the role of the administrative process is revealed, it plays in the system of legal processes in Ukraine. The attention is focused on the fact that the functional purpose of the administrative process in the system of legal processes depends on the definition of the content of the legal process. The opinion is substantiated that the content of the legal process should be linked, firstly, with law enforcement, secondly, with the consideration and decision of the legal case, thirdly, with detailed legal regulation of the activities of competent subjects to review and resolve the legal case. On this basis, it is proposed to distinguish two types of legal process: jurisdictional (constitutional, civil, economic, criminal, administrative) and non-jurisdictional (interpretative). It is argued that the functional purpose of the administrative process is to protect public relations, to control the activities of subjects of authority and protect the rights, freedoms and interests of individuals in the field of public relations.

Key words: administrative process, administrative legal proceedings, functions of the administrative process, functions of administrative legal proceedings.

Постановка проблеми. Якщо юридичний процес розглядати як системне утворення, то кожен елемент цієї системи має своє специфічне функціональне призначення. І наскільки якісно і повно реалізує такий елемент свої функції, настільки ефективно взагалі функціонує система. Адміністративний процес є видом юридичного процесу, а тому постає питання про його функціональне призначення в національній системі юридичних процесів.

«Функціонування» і «функціональне призначення» не завжди збігаються за змістом як слова-синоніми. Поняття «функціонування» в більшій мірі пов'язане з обсягом роботи, яку виконує певний елемент (явище, орган, деталь тощо) у загальній системі подібних елементів, а тому характеристика функціонування, наприклад, органу державної влади часто зводиться до висвітлення всіх його повноважень. Разом із тим термін «функціонування» не можна застосовувати до всіх без виключення державно-правових явищ. Наприклад, некоректно говорити про функціонування юридичного процесу. У даному випадку доречно вживати термін «функціональне призначення юридичного процесу» як явища правової дійсності. Тобто термін «функціональне призначення» спрямований на розкриття тієї ролі, яку відіграє певний елемент (явище, предмет дослідження, орган, річ тощо) у загальній системі подібних (одноманітних за певними критеріями) елементів. Наприклад, головне функціональне призначення органів виконавчої влади в системі органів державної влади полягає у виконанні чинних у державі законів.

Кожен вид юридичного процесу, в тому числі й адміністративний процес, відіграє свою роль у загальній системі юридичних процесів в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі дискусійні питання щодо визначення змісту юридичного процесу та адміністративного процесу піднімалися в працях Т.О. Гуржій, Є.Ф. Демського, Є.В. Додіна, О.К. Застрожної, І.О. Картузової, М.Ю. Козлова, Т.О. Коломоєць, О.В. Кузьменко, М.Я. Масленнікова, О.І. Миколенка, А.Ю. Осадчого, І.В. Панової, В.Г. Перепелюка, В.М. Протасова, Н.Г. Саліщевої, В.Д. Сорокіна, О.В. Фатхутдінової та інших вчених. Аналіз праць зазначених вище науковців дає можливість констатувати, що в науковій літературі дослідження адміністративного процесу відбувається в основному за трьома напрямками, такими як: 1) розкриття змісту адміністративного процесу з урахуванням чисельних концепцій юридичного процесу; 2) визначення критеріїв розмежування адміністративного процесу й адміністративної процедури; 3) встановлення особливостей правового регулювання адміністративного судочинства як елемента структури адміністративного процесу. На жаль, сьогодні в доктрині адміністративного права взагалі не піднімаються питання про функціональне призначення адміністративного процесу як у правовій системі України взагалі, так і в системі юридичних процесів України зокрема.

Постановка завдань. Основними завданнями, розв'язанню яких присвячена дана стаття, є:

1) розкрити сутність проблем, які гальмують розвиток досліджень із питань функціонального призначення адміністративного процесу в системі юридичних процесів України;

2) визначитись із функціональним призначенням адміністративного процесу в системі юридичних процесів України, запропонувавши авторське бачення видів юридичного процесу в Україні;

3) визначити перспективні напрями досліджень функцій адміністративного процесу та його функціонального призначення в системі юридичних процесів України.

Виклад основного матеріалу. Існує ціла низка чинників, які негативно позначаються на якості досліджень функціонального призначення адміністративного процесу в загальній системі юридичних процесів.

У першу чергу, мова йде про невизначеність змісту терміна «юридичний процес» і, як наслідок, про відсутність чітких критеріїв, за якими можна було б ту чи іншу послідовність дій компетентних суб'єктів щодо розгляду юридичної справи визнати юридичним процесом. Для того, щоб встановити функціональне призначення адміністративного процесу в загальній системі юридичних процесів України, необхідно чітко визначитись із елементами цієї системи, тобто видами юридичних процесів. Натомість в юридичній літературі взагалі відсутнє загальноприйняте уявлення про критерії класифікації юридичного процесу. Наведемо декілька прикладів, які наглядно розкривають сутність існуючої проблеми.

Найбільш поширений у теорії права підхід щодо класифікації юридичного процесу полягає в тому, що в залежності від форми діяльності, в межах якої набуває своєї реалізації юридичний процес, його поділяють на два види – правотворчий та правозастосовний [1, с. 7]. На жаль, ця класифікація має суттєві недоліки: 1) спірним і малоаргументованим залишається питання віднесення до юридичних процесів правотворчого процесу (наприклад, В.О. Лорія зазначає, що юридичний процес завжди має на меті правозастосування, а не правотворчість, тобто він здійснюється на базі вже здійсненої правотворчості) [2, с. 28]; 2) ця класифікація не конкретизує систему правозастосовних юридичних процесів, а тому серед таких процесів можна виділити не тільки традиційні судові процеси (цивільний, кримінальний, адміністративний тощо), а й інші процеси,

які регламентуються чинним законодавством чи обґрунтовуються в науковій літературі (бюджетний, нотаріальний, публічно-сервісний тощо). Отже, запропонована класифікація позбавлена методологічних властивостей для розкриття ролі адміністративного процесу в загальній системі юридичних процесів України.

Автори монографії «Теорія юридичного процесу» за функціональною ознакою поділяють юридичний процес на чотири види: засновний, правотворчий, правозастосовний та контрольний процеси [3, с. 65]. Ця класифікація юридичного процесу окрім вже згаданих вище недоліків має ще один. Полягає він у тому, що автори монографії виділяють в якості самостійних юридичних процесів засновний і контрольний процеси, тоді як за своєю суттю вони можуть розглядатися лише як види правозастосовного процесу. До того ж, виникають сумніви щодо аргументованості такої позиції, адже не вся правозастосовна діяльність регламентується процесуальними нормами. Наприклад, О.І. Миколенко розглядає засновну і контрольну діяльність як види юридичної діяльності, яка регламентується не процесуальними, а процедурними нормами, а тому взагалі заперечує існування засновного і контрольного юридичних процесів, називаючи їх юридичними процедурами [4, с. 134].

О.В. Кузьменко за функціональною ознакою виділяє правотворчий, правозастосовний та правоохоронний юридичні процеси [5, с. 9]. Правоохоронна діяльність є видом правозастосовної діяльності, а тому виникають сумніви щодо методологічної коректності даної класифікації. Орієнтуючись на основні положення концепції адміністративного процесу, які пропонує у своїх працях О.В. Кузьменко, можна припустити, що автор хотіла розмежувати між собою правотворчий, публічно-управлінський (так званий позитивний юридичний процес) та юрисдикційний процеси. Термін же «правоохоронний» є доволі дискусійним в юридичній літературі та позбавлений чіткого змісту як у національному законодавстві, так і спеціальній літературі. Наприклад, В.М. Протасов взагалі пов'язує зміст поняття «юридичний процес» виключно з правоохоронною діяльністю компетентних органів та правоохоронними відносинами [6, с. 62–90]. Тобто, на його думку, все, що існує поза межами правоохоронної діяльності і правоохоронних відносин, регламентується процедурними, а не процесуальними нормами.

Також О.В. Кузьменко зазначає, що юридичний процес можна розглядати як системне утворення, і тоді він охоплює собою конституційний, кримінальний, цивільний, господарський, адміністративний процеси [5, с. 9]. У даному випадку система юридичних процесів України повністю збігається з галузевим поділом права України. Але за такому підходу втрачаються індивідуальні особливості тих видів юридичного процесу, які регламентуються нормами адміністративного права. Наприклад, сьогодні з упевненістю можна сказати, що до елементів структури адміністративного процесу відносяться адміністративне судочинство та провадження у справах про адміністративні правопорушення. Кожне з названих проваджень має свої цілі, завдання та механізми реалізації, а тому функціональне призначення кожного із цих проваджень у структурі адміністративного процесу є різним, і це теж слід враховувати під час характеристики функціонального призначення адміністративного процесу в системі юридичних процесів України.

Е.Ф. Демський, який взяв в якості критерію класифікації поняття «правосуддя», виділяє два види юридичного процесу: судовий і несудовий [7, с. 110]. Ця класифікація потребує великої кількості уточнень, адже справи про адміністративні правопорушення можуть розглядатись як судами, так і іншими суб'єктами (органами виконавчої влади, місцевого самоврядування тощо). Тобто виникає теоретична колізія, коли діяльність суду щодо розгляду справ про адміністративні правопорушення не відноситься до здійснення правосуддя, а характеризується як «здійснення су-

дом юрисдикції». Також у відповідності до положень національного законодавства Конституційний суд України здійснює не тільки юрисдикційні повноваження щодо відповідності положенням Конституції та законів України актів державних органів, а й повноваження щодо офіційного тлумачення положень Конституції [8, ст. 7]. Виникає необхідність встановлення місця інтерпретаційного процесу (а саме процесу щодо офіційного тлумачення Конституційним Судом України положень Конституції України) серед інших видів юридичного процесу. Більшість авторів взагалі не виділяють інтерпретаційний процес у системі юридичних процесів, вважаючи, що він повністю охоплюється поняттям «конституційний процес». Разом із тим є автори, які вважають, що інтерпретаційний процес можна розглядати як самостійний вид юридичного процесу, наприклад, поряд із правотворчим і правозастосовним процесами [9, с. 22], або ж як вид неюрисдикційного процесу [4, с. 142].

Запропонована Е.Ф. Демським класифікація юридичного процесу на судовий і несудовий, на жаль, не сприяє уточненню місця і ролі адміністративного процесу в системі юридичних процесів України. Наприклад, О.І. Миколенко стосовно цього зазначає, що класифікація юридичного процесу на два види, судовий та несудовий, не тільки не вирішує існуючі теоретичні проблеми юридичної науки, а й породжує нові [4, с. 138].

Ми переконані в тому, що:

1) по-перше, зміст юридичного процесу завжди пов'язаний із правозастосовною діяльністю, і тому законодавчий і правотворчий процеси не є за своєю суттю видами юридичного процесу;

2) по-друге, зміст юридичного процесу завжди пов'язаний із розглядом і вирішенням юридичної справи, а тому бюджетний процес не є видом юридичного процесу. В цьому сенсі погоджуємося з тими науковцями, які стверджують, що бюджетний процес не є юридичним процесом, а являє собою явище, яке полягає в описі фаз розвитку певних предметів і явищ, що відбуваються закономірним порядком, передбаченим чинним законодавством. А тому бюджетний процес можна характеризувати як «правовий процес» чи як вид «правової процедури», які не ідентичні поняттю «юридичний процес» [4, с. 133];

3) по-третє, зміст юридичного процесу завжди пов'язаний із детальною правовою регламентацією діяльності компетентних суб'єктів щодо розгляду і вирішення юридичної справи. На цій підставі до видів юридичного процесу не можна віднести, наприклад, нотаріальний і контрольний процеси, адже порядок реалізації і нотаріальної, і контрольної діяльності лише фрагментарно регламентується чинним законодавством. На противагу цьому конституційний, кримінальний, господарський процеси детально регламентуються чинним законодавством.

Вважаємо, що основою класифікації юридичного процесу повинна бути приналежність чи неприналежність до юрисдикційної діяльності. За цим критерієм юридичний процес можна поділити на два види: 1) юрисдикційний процес, який пов'язаний із розглядом та вирішенням спорів і правопорушень; 2) неюрисдикційний процес, який пов'язаний із діяльністю судів щодо офіційного тлумачення положень Конституції і законів України.

На підставі аналізу чинного законодавства до юрисдикційних процесів слід віднести:

1) *конституційний процес*, який охоплює собою всі повноваження Конституційного суду України, окрім повноваження, передбаченого пунктом 2 частини 1 ст. 7 Закону України «Про Конституційний Суд України» [8];

2) *цивільний процес*, який охоплює собою наказне і позовне провадження (загальне або спрощене), окрім окремого провадження, яке реалізується не в межах юрисдик-

ційної діяльності, а в межах юридичної діяльності, та за своєю суттю є юридичною процедурою, яка реалізується судами [10, ст. 19];

3) *господарський процес*, який охоплює собою наказне і позовне провадження (загальне або спрощене) [11, ст. 12];

4) *кримінальний процес*, який охоплює досудове розслідування і судове провадження, процесуальні дії у зв'язку із вчиненням діяння, передбаченого законом України про кримінальну відповідальність [12];

5) *адміністративний процес*, який охоплює собою провадження у справах про адміністративні правопорушення [13] та адміністративне судочинство, яке здійснюється в порядку позовного провадження (загального або спрощеного) [14, ст. 12].

До неюрисдикційних процесів, на нашу думку, слід віднести лише інтерпретаційний конституційний процес, який охоплює собою діяльність Конституційного Суду України щодо офіційного тлумачення положень Конституції України.

Наступний чинник, який негативно позначається на якості досліджень функціонального призначення адміністративного процесу в загальній системі юридичних процесів, – це відсутність комплексних ґрунтовних праць, присвячених безпосередньо функціям чи функціональному призначенню адміністративному процесу як виду юридичного процесу України. Поодинокі ж праці із цього питання висвітлені у стилі «робочої гіпотези» чи суб'єктивного уявлення науковця, що дає підставу для дискусій, але не породжує системного уявлення про функції і функціональне призначення адміністративного процесу. Наприклад, С.В. Ківалов припускає, що до основних функцій адміністративного судочинства можна віднести правоохоронну та гарантуючу функції. Правоохоронна функція, на його думку, полягає в цілеспрямованому підтриманні режиму законності та прав, свобод і законних інтересів суб'єктів публічно-правових відносин у загальнодержавних та муніципальних масштабах, а гарантуюча функція адміністративного судочинства є проявом того, що вона забезпечує виконання законодавчих та підзаконних актів, які містять у собі правила поведінки органів публічної адміністрації, а також права і свободи людини та громадянина в публічно-правовій сфері [15, с. 12]. До допоміжних функцій адміністративного судочинства С.В. Ківалов відносить стимулюючу та контрольну функції. Стимулююча функція полягає, на його думку, у впливі на свідомість і волю суб'єктів адміністративного права, що певним чином забезпечує законність реалізації норм адміністративного та інших публічно-правових галузей права. Контрольна ж функція адміністративного судочинства забезпечує певну перевірку лінії поведінки суб'єктів публічно-правових відносин із метою виявлення ознак протиправності [15, с. 14].

А.А. Радчук, намагаючись визначитись із функціями адміністративного судочинства у справах за зверненнями суб'єктів владних повноважень, зазначає, що адміністративний суд додатково виконує функцію застосування санкцій, функцію попередження різного роду правопорушень, а також функцію страхування об'єктивності та доцільності рішень органів виконавчої влади. На підставі цього вчений констатує, що в більшості справ, які розглядаються адміністративними судами за зверненнями суб'єктів владних повноважень, адміністративні суди виконують функції, відмінні від традиційних [16, с. 14].

Не поглиблюючись в аналіз представлених вище вкрай дискусійних думок, вважаємо, що адміністративний процес як вид юридичного процесу має своє функціональне призначення.

По-перше, адміністративний процес *охороняє*:

1) суспільні відносини, які склалися в публічно-правовій сфері, від свавілля суб'єктів владних повноважень, а в окремих випадках від недбальства фізичних і юридич-

них осіб, якщо мова йде про справи за зверненнями суб'єктів владних повноважень (адміністративне судочинство);

2) суспільні відносини, які регламентуються різними галузями законодавства, від протиправних посягань у вигляді адміністративних правопорушень (провадження у справах про адміністративні правопорушення).

По-друге, адміністративний процес *контролює* діяльність суб'єктів владних повноважень на предмет її відповідності режиму законності у сфері публічно-правових відносин (адміністративне судочинство).

По-третє, адміністративний процес *захищає*:

1) права, свободи та інтереси фізичних осіб, права та інтереси юридичних осіб від порушень із боку суб'єктів владних повноважень (адміністративне судочинство);

2) права і свободи громадян, права і законні інтереси юридичних осіб, власність, конституційний лад України, правопорядок від адміністративних правопорушень (провадження у справах про адміністративні правопорушення).

Висновки та перспективи подальших розвідок.

1. Серед чинників, які негативно позначаються на якості досліджень функціонального призначення адміністративного процесу в загальній системі юридичних процесів, є: а) невизначеність в юридичній науці змісту терміну «юридичний процес»; б) відсутність чітких критеріїв, за якими можна було б ту чи іншу послідовність дій компетентних суб'єктів віднести до юридичного процесу; в) відсутність комплексних ґрунтовних праць, присвячених безпосередньо функціям чи функціональному призначенню адміністративному процесу як виду юридичного процесу України.

2. Функціональне призначення адміністративного процесу в системі юридичних процесів залежить від визначення змісту юридичного процесу. Враховуючи різні концепції юридичного процесу, які представлені в спеціальній літературі, пропонується зміст юридичного процесу пов'язувати, по-перше, з правозастосовною діяльністю, по-друге – з розглядом і вирішенням юридичної справи, по-третє – з детальною правовою регламентацією діяльності компетентних суб'єктів щодо розгляду і вирішення юридичної справи.

3. В залежності від того, пов'язаний чи ні юридичний процес з юрисдикційною діяльністю, його можна поділити на два види: а) юрисдикційний процес, який пов'язаний із розглядом та вирішенням спорів і правопорушень; б) неюрисдикційний процес, який пов'язаний із діяльністю судів щодо офіційного тлумачення положень Конституції і законів України.

До юрисдикційних процесів відносяться: 1) конституційний процес, який охоплює собою всі повноваження Конституційного суду України, окрім повноваження, передбаченого пунктом 2 частини 1 ст. 7 Закону України «Про Конституційний Суд України»; 2) цивільний процес, який охоплює собою наказне і позовне провадження (загальне або спрощене), крім окремого провадження, яке реалізується не в межах юрисдикційної діяльності, а в межах юридичної діяльності, та за своєю суттю є юридичною процедурою, яка реалізується судами; 3) господарський процес, який охоплює собою наказне і позовне провадження (загальне або спрощене); 4) кримінальний процес, який охоплює досудове розслідування і судове провадження, процесуальні дії у зв'язку із вчиненням діяння, передбаченого законом України про кримінальну відповідальність; 5) адміністративний процес, який охоплює собою провадження у справах про адміністративні правопорушення та адміністративне судочинство, яке здійснюється в порядку позовного провадження (загального або спрощеного).

До неюрисдикційних процесів відноситься інтерпретаційний конституційний процес, який охоплює собою діяльність Конституційного Суду України щодо офіційного тлумачення Конституції України.

4. Якщо юридичний процес розглядати як системне утворення, то кожен елемент цієї системи має своє специфічне функціональне призначення. Адміністративний процес як вид юридичного процесу має своє функціональне призначення:

1) охороняє: а) суспільні відносини, які склалися в публічно-правовій сфері, від свавілля суб'єктів владних повноважень, а в окремих випадках – від недбалства фізичних і юридичних осіб, якщо мова йде про справи за зверненнями суб'єктів владних повноважень (адміністративне судочинство); б) суспільні відносини, які регламентуються різними галузями законодавства, – від протиправних посягань у вигляді адміністративних правопорушень (провадження у справах про адміністративні правопорушення);

2) контролює діяльність суб'єктів владних повноважень на предмет її відповідності режиму законності у сфері публічно-правових відносин (адміністративне судочинство);

3) захищає: а) права, свободи та інтереси фізичних осіб, права та інтереси юридичних осіб від порушень із боку суб'єктів владних повноважень (адміністративне судочинство); б) права і свободи громадян, права і законні інтереси юридичних осіб, власність, конституційний лад України, правопорядок від адміністративних правопорушень (провадження у справах про адміністративні правопорушення).

Список використаних джерел:

1. Фатхутдінова О.В. Теоретико-правові проблеми юридичного процесу: автореф. дис. ...канд. юрид. наук: 12.00.01. Київ, 2000. 16 с.
2. Лория В.А. Административный процесс и его кодификация. Тбилиси: Изд-во Тбил. ун-та, 1986. 281 с.
3. Теория юридического процесса: монография / В.М. Горшенев, В.Г. Крупин, Ю.И. Мельников, И.М. Погребной [и др.]; под общ. ред. проф. В.М. Горшенева. Х.: Вища школа, 1985. 192 с.
4. Миколенко О.І. Теорія адміністративного процедурного права: монографія. Х.: Бурун Книга, 2010. 336 с.
5. Кузьменко О.В. Адміністративний процес у парадигмі права: автореф. дис. ... доктор. юрид. наук: спец. 12.00.07; Київський національний університет внутрішніх справ. Київ, 2006. 32 с.
6. Протасов В.Н. Основы общеправовой процессуальной теории. М.: Юридическая литература, 1991. 144 с.
7. Демський Е.Ф. Адміністративне процесуальне право України: навчальний посібник. К.: Юрінком Інтер, 2008. 496 с.
8. Про Конституційний Суд України: Закон України від 13.07.2017 № 2136-VIII. Відомості Верховної Ради (ВВР). 2017. № 35. Ст. 376.
9. Беляев В.П. Контрольная форма юридической деятельности (общетеоретический аспект) / под ред. докт. юрид. наук, проф. А.В. Малько. СПб.: Юридический центр Пресс, 2006. 208 с.
10. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 № 1618-IV. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 40-41, 42. Ст. 492.
11. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 № 1798-XII. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 6. Ст. 56.
12. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI. Відомості Верховної Ради України. 2013. № 9-10, № 11-12, № 13. Ст. 88.
13. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X. Відомості Верховної Ради України. 1984, додаток до № 51. Ст. 1122.
14. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 № 2747-IV. Відомості Верховної Ради України. 2005. № 35-36, № 37. Ст. 446.

15. Ківалов С.В. Теоретична характеристика функціонального змісту адміністративного судочинства як правозахисного механізму у сфері публічного управління // Актуальні проблеми держави і права. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdp_2014_71_4.

16. Радчук А.А. Функції адміністративного судочинства у справах за зверненнями суб'єктів владних повноважень. Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія «ПРАВО». Випуск 22, 2016. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhIPR_2016_22_28.

УДК 342.951(316.334.2)

СУБ'ЄКТИ МЕЦЕНАТСЬКОЇ ТА СПОНСОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК СУБ'ЄКТИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА

Демешко Максим Валерійович,
аспірант кафедри адміністративної
діяльності (Національна академія
внутрішніх справ, м. Київ, Україна)

У статті проаналізовано суб'єкти меценатської та спонсорської діяльності як суб'єкти адміністративного права. Зроблено загальний аналіз суб'єктів адміністративного права.

Ключові слова: суб'єкти, адміністративне право, адміністративно-правовий статус, меценатська діяльність, спонсорська діяльність.

SUBJECTS OF PATRONAGE AND SPONSORSHIP ACTIVITIES AS SUBJECTS OF ADMINISTRATIVE LAW

Demeshko Maksym Valeriiovych,
Postgraduate Student at the Department
of Administrative Activity
(National Academy of Internal Affairs,
Kyiv, Ukraine)

The article analyzes the subjects of patronage and sponsorship activities as subjects of administrative law. The general analysis of subjects of administrative law is made.

Key words: subjects, administrative law, administrative and legal status, philanthropic activity, sponsorship activity.

Постановка проблеми. В останні роки питання окреслення чіткого переліку суб'єктів адміністративного права є одним із найактуальніших, що постає перед науковою адміністративного права, оскільки саме ці особи виступають учасниками адміністративно-правових правовідносин і визначають їхні тенденції розвитку. Суб'єкт адміністративного права – це, перш за все, особа, котра виступає потенційним учасником адміністративних правовідносин, що відповідають особливим ознакам, закріпленим у нормах адміністративного права й зумовлюють можливість набувати та реалізовувати права й обов'язки на основі таких норм.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить, що проблематика суб'єктного складу адміністративного права привертала увагу багатьох учених-юристів, зо-